

JOAN F. MIRA

“I a baix hi ha un mercat subterrani tan endreçat com el Central de València, que és dir molt, on comprem alguns talls de formatge a un formatger que, a més de parlar un anglès impecable, acadèmic, té un posat i una cara com per rebre ell mateix el Nobel de filosofia, si n’hi hagués”

Suecs 2

A l’Ajuntament d’Estocolm, casa de la ciutat, hi ha uns porxes oberts que donen a la mar, suposant que aquell ample canal siga mar i no llac, plovia i feia un vent glacial, i al gran pati interior de l’edifici, en un racó, un cartell discretíssim indica que hi ha un restaurant. Hi vam entrar, i vam menjar una sopa deliciosa i consistent, servei lliure, i una ració de pollastre, una amanida, dolç i cafè, per un preu que traduït a euros és ridícul: un menjador municipal i gairebé secret, amb senyors clarament jubilats de molts anys i senyores de notable ancianitat que s’omplien els plats i repetien de sopa i de carn amb una plàcida voracitat digníssima. No vam visitar, com feien els únics turistes visibles (un grup de japonesos, òbviament), el saló on cada any fan el sopar i el ball dels premis Nobel. Tampoc no vam visitar la casa de concerts, Konserthuset, on el senyor rei de Suècia fa el lliurament del famós premi: és un edifici passablement sinistre, un bloc quadrat, pintat d’un blau grisenc i odiós, i amb un front de columnes incongruents i unes estàtues al·legòriques d’estètica més que dubtosa. Segurament és l’edifici més lleig de la ciutat, i mirant-lo se’t lleven les ganes de rebre el Nobel. Afortunadament, davant de la casa de concerts, a la plaça dita aproximadament Hötorget, hi ha un mercadot de parades de fruita, verdures i flors, on tots els venedors, d’amabilitat escandinava, són tanmateix iranians, kurds o pakistanesos. I a baix hi ha un mercat subterrani tan endreçat com el Central de València, que és dir molt, on comprem alguns talls de formatge a un formatger que, a més de parlar un anglès impecable, acadèmic, té un posat i una cara com per rebre ell mateix el Nobel de filosofia, si n’hi hagués. Al costat de la peixateria del mercat (peixos que no coneixem, deuen ser peixos bàltics), una espècie de cantina en un racó serveix a migdia uns bols de sopa, sopa de peix, no cal dir-ho, que només puc comparar amb una altra que vaig menjar fa molts anys darrere de la catedral de Sant Sebastià, en la casa mare de les societats gastronòmiques d’Euskadi. El preu, poden comptar que és gairebé simbòlic: hi ha coses que en aquest país dels suecs, on tot és en principi caríssim, són misteris impenetrables.

A l’immens palau reial, uns soldats alts i rossos fan els passos rituals de la guàrdia i enfront, a l’altra banda del riu o mar o llac, al Museu Nacional hi ha una exposició sobre l’impressionisme i el nord. On es demostra que aquest nord, Oslo, Copenhaguen i Estocolm, Malmö, Goteborg, ja fa segles que no és un marge d’Europa (quan nosaltres sí que érem marginals i remots, i ni tan sols ho sabíem), sinó un centre: en aquestes ciutats, pels anys de 1880 i 1890, hi havia pintors que miraven de pintar com a París, i els pintors de París hi feien exposicions memorables. Agafem un barquet per travessar el riu o mar o llac, i visitem el museu Vasa, que és un museu amb una sola peça de museu. Ací davant, en temps del gran Gustav Adolf, pare de la reina Cristina (la que es vestia d’home, la que convidà Descartes, la que es va fer catòlica, abdicà, i va viure molts anys a Roma, amistançada amb un cardenal fill de l’alta noblesa italiana: quina història barroca), es va enfonsar el vaixell més solemne de la història naval de l’Europa del nord, el vaixell Vasa, nom de la dinastia. Es va enfonsar a penes eixir de les drassanes: per ser massa potent, massa alt, massa gran, massa superb, massa pintat de figures de colors. Exactament tres segles més tard el van traure de l’aigua, i ha costat trenta anys de restaurar: la popa és alta com un edifici de cinc o sis pisos, i poques coses en la vida m’han fet sentir la petitesa del meu país, país valencià o país català, sense reis barrocs propis i sense orgullosos galions nacionals. I a l’església de Santa Clara, al centre d’Estocolm, a migdia fan concerts d’orgue, *lunchtime concerts*, i conviden després a cafè els assistents. Variacions sobre el tema d’una cantata de Bach. I el cafè, amb tant de fred, reconforta.

P.S. S’ha mort el meu amic Alfons Cucó, amic amb grans majúscules. En l’entrevista que vostès hauran pogut llegir, parle de tot, excepte del gran dolor, que és només meu.